

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 7C/29/2009
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4109203161
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Vacková
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2015:4109203161.24

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra, sudkyňou JUDr. Soňou Vackovou, v právnej veci žalobcov: 1. T. I., narodená XX.XX.XXXX, J. 5, XXX XX I. F., 2. P. P., narodený XX.XX.XXXX, A. víťazství XXXX/XX, X. X - C., G. republika, 3. K. E., narodená XX.XX.XXXX, L. XX, XXX XX B., 4. K. T., narodený XX.XX.XXXX, K. G. XXXX/X, XXX XX B., a 5. F. F., narodená XX.XX.XXXX, XXX XX C. XX, všetci žalobcovia zastúpení: Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., Štefánikova 7, 949 01 Nitra, IČO: 36 868 876, proti žalovanej: F. Z., narodená XX.XX.XXXX, B. 45X/XX, XXX XX Z., zastúpená: JUDr. Andrea Kelemenová, advokátka, Piaristická 1, 949 01 Nitra, o určenie neplatnosti závetu, takto

rozhodol:

Súd určuje, že závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiťky F. O. rodenej O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcom v 1., 2., 3., 4. a 5. rade náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.380,68 eura a náhradu iných trov konania v sume 99,50 eura na účet ich právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaná je povinná zaplatiť trovy štátu v sume 40,48 eura na účet Okresného súdu Nitra do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

Žalobcovia v 1. a 2. rade a pôvodný žalobca v 3. rade V. T. sa žalobou podanou na súd dňa 13.02.2029 domáhali určenia, že závet spísaný dňa 01.10.2012 vlastnou rukou poručiťky F. O., rod. O., zomrelej dňa XX.XX.XXXX, je neplatný. V žalobe uviedli, že dňa XX.XX.XXXX zomrela F. O., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom I. F., X. XX/XXXX. Súdom ustanovený súdny komisár zisťoval okruh dedičov, ktorými sú žalobkyňa v 1. rade - dcéra, žalobca v 2. rade - vnuk, syn nebohej dcéry M. P., žalobca v 3. rade - vnuk, syn nebohej dcéry T. T., žalovaná - vnučka, dcéra nebohej dcéry T. T.. Žalovaná predložila v priebehu konania o dedičstve súdnemu komisárovi dňa 30.06.2008 závet zo dňa 01.10.2002 s tvrdením, že sa jedná o závet napísaný vlastnou rukou poručiťky. Predložila taktiež listinu o vydedení zo dňa 01.10.2002 vnuka - žalobcu v 3. rade s tvrdením, že sa jedná o listinu o vydedení napísanú vlastnou rukou poručiťky. Obe tieto listiny odovzdala notárovi v otvorených obáľkach a uviedla, že uvedené listiny jej odovzdala poručiťka niekedy v roku 2002, pretože ich vraj nechcela mať doma kvôli ostatným dedičom. Žalobcovia v 1. a 2. rade a pôvodný žalobca v 3. rade V. T. považujú závet, ako i listinu o vydedení za neplatné z dôvodu, že v čase zriadenia závetu mala poručiťka 95 rokov a podľa potvrdenia ošetrojúceho lekára bola od roku 1997 liečená na arterosklerózu mozgových ciev a na dementný syndróm. Od roku 1998 sa jej demencia zhoršovala a pri bežných životných úkonoch potrebovala pomoc inej osoby. O poručiťku sa dlhodobo osobne a celodenne starala žalobkyňa v 1. rade - jej jediná žijúca dcéra. Poručiťka vo svojom vyššom veku nikdy nebola sama mimo trvalého bydliska. Žalobkyňa v 1. rade napriek celodennej starostlivosti o poručiťku nemá vedomosť o tom,

že by poručiiteľka spisovala tieto listiny. Žalovaná chodievala navštevovať poručiiteľku sporadicky. Nikdy sa o ňu nestarala, neprišla jej pomôcť v domácnosti, či už upratať, navariť, porobiť v záhrade. Pri jej návštevách bola vždy prítomná žalobkyňa v 1. rade. Žalovaná ako vnučka nemala nikdy s poručiiteľkou vytvorený bližší vzťah. Okolo domu a v záhrade jej chodili pomáhať vnuk alebo zať. Žalovaná ju nebola 7 mesiacov pred smrťou ani raz navštíviť. Poručiiteľka približne 10 rokov dozadu nebola schopná sama písať a čítať a jej písmo bolo absolútne nečitateľné. V tomto období dávala svoje listy dcére do X. písať žalobkyni v 1. rade. A z rovnakého dôvodu žalobkyňa v 1. rade podpisovala aj jej preberanie dôchodku na poštovej doručovacej karte. Pri komunikácii bolo potrebné na ňu zvyšovať hlas, niekedy až kričať. Nečítala, čítala jej žalobkyňa v 1. rade, nakoľko zle videla. Žalobkyňa v 1. rade nikdy neoslovovala menom T., ale volávajú O.. Poručiiteľka bola jednoduchá žena z ľudu so základným vzdelaním z čias prvej republiky - neovládala dobre slovenský jazyk v písomnej forme, len v miestnej gramatickej podobe. Nikdy nenapísala text s požiadavkami na slovosled, či obsah, nie ešte v pokročilom veku, keď bola samostatne schopná myslieť iba v rozsahu odpovede na položenú otázku. Ovládala len základy matematiky. Nikdy nepísala matematické údaje písmom. V jej veku nemala predstavu o hodnote vecí, nevedela ju vyjadriť matematicky a nemala predstavu ako sa v písomnej podobe uvádzajú tisíce. Nepamätala si také základné údaje ako vlastný dátum narodenia, nie ešte dátum narodenia svojich detí, či presný rok úmrtia svojho manžela, respektíve dcéry. Preto je zarážajúca presnosť číselných údajov uvedených v závete, ako aj splnenie prísnych formálnych náležitostí závetu poručiiteľkou vo veku 95 rokov, ktorej pamäť neevidovala aký je deň. Závet mala poručiiteľka napísať 12 dní po smrti svojej už druhej dcéry. S ohľadom na túto skutočnosť bola v ťažkom citovom rozporení aj je dôvodné pochybovať o tom, že v tomto stave rozmyšľala o vydedení vnuka a rozdelení majetku. Žalovaná sa o poručiiteľku dlhodobo nezaujímalá, navštevovala ju iba sporadicky, v poslednom období raz do roka. Jej návštevy boli formálne, krátke, spočívali iba v braní úžitkov zo záhrady. Nikdy neprispela žiadnou pomocou.

Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení doručenom súdu dňa 17.03.2009 uviedla, že skutočnosť uvádzané žalobcami v žalobnom návrhu považuje za nepravdivé a tvrdí, že poručiiteľka v čase vyhotovovania závetu netrpela žiadnou duševnou poruchou a bola plne spôsobilá na spísanie závetu.

Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne v 1. a žalobcu v 2. rade, výsluchom žalovanej, výsluchom svedkov D. I., F. I., D.. D. Z. a V. X..

Súd uznesením zo dňa 19.04.2010 č.k. 7C/29/2009-90 ustanovil MUDr. Patrika Strhana, znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria a vykonal dokazovanie jeho výsluchom.

Súd vo veci doplnil dokazovanie oboznámením sa s listinami nachádzajúcimi sa v spise a na základe vykonaného dokazovania rozhodol rozsudkom zo dňa 26.05.2011 č.k. 7C/29/2009-134, ktorým určil, závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiiteľky F. O. rod. O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný a žalovanú zaviazal nahradiť žalobcom trovy konania. Uvedený rozsudok napadla v zákonnej lehote žalovaná. Odvolací súd svojím uznesením zo dňa 31.10.2011 č.k. 6Co/224/2011-165 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa sa dopustil procesných väd v dôsledku čoho odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom a ďalej bolo potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť z dôvodu nedostatočne vykonaného dokazovania, nesprávne zisteného skutkového stavu a právneho posúdenia. Súd prvého stupňa vykonal výsluch navrhovateľa v 2. rade mimo pojednávania, na pojednávaní oboznámil spisy 9C/30/2009 a 22D/976/2008, ktoré nie sú súčasťou spisu, pri rozhodovaní vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Strhana, ktorý taktiež nie je súčasťou spisu. Predmetom konania je určenie neplatnosti závetu, pričom v spise sa nachádza iba neoverená ťažko čitateľná fotokópia. Súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí podrobne citoval výpovede účastníkov konania a svedkov, avšak nepostupoval v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, výpovede nehodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, napriek tomu, že vo výpovediach účastníkov a svedkov sú značné rozpory. V závere rozsudku uviedol, že vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Strhana a jeho výpovede, ďalej z výpovede MUDr. A., zo spisu 9C/30/2009 a z výpovedí svedkov D. I., F. I. a V. X.. V konaní však súd prvého stupňa vypočul i ďalších svedkov, ktorých výpovede síce citoval vo svojom rozhodnutí, ale absolútne žiadnym spôsobom ich nevyhodnotil. Nevysporiadal sa so záverom znaleckého posudku MUDr. K., hoci tento vyslovil záver, že poručiiteľka bola v čase spísania závetu spôsobilá na právne úkony. Z uvedeného vyplýva, že nie je zrejme akým spôsobom súd prvého stupňa vykonával dokazovanie, keďže v spise sa nenachádzajú dôkazy, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Týmto sa dopustil procesných pochybení, ktoré spôsobujú nepreskúmateľnosť

napadnutého rozhodnutia, preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní súd prvého stupňa vykoná dokazovanie opätovne tak, aby odstránil vytknuté procesné vady, účastníkov znovu dôkladne vypočuje, bude sa zaoberať i znaleckým posudkom MUDr. K., ako listinným dôkazom a ak to bude potrebné nariadi kontrolné znalecké dokazovanie. V novom konaní sa súd bude zaoberať i všetkými skutočnosťami uvedenými v odvolaní a vo vyjadrení k odvolaniu, vporiada sa s rozporami vo výpovediach účastníkov a svedkov. Uvedie ktoré skutočnosti mal za preukázané a na základe čoho, ktoré nemá za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy. Svoje rozhodnutie zdôvodní tak, aby bolo presvedčivé, jasné a zrozumiteľné.

Súd uznesením zo dňa 04.06.2012 č.k. 9C/30/2009-231 (190) konanie prerušil do právoplatného skončenia dedičského konania vedeného na Okresnom súde Trebišov pod sp.zn. 9D/507/2011.

Súd vo veci doplnil dokazovanie výsluchom žalobcov v 3., 4. a v 5. rade (právnych nástupcov pôvodného žalobcu v 3. rade) a výsluchom svedka MUDr. A. Turčeka.

Súd uznesením zo dňa 12.06.2014 č.k. 7C/29/2009-267 ustanovil Centrum duševného zdravia, s.r.o., K Zornici 1916/4A, 957 01 Bánovce na Bebravou, IČO: 36 339 491, znaleckú organizáciu z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, za účelom posúdenia odbornej otázky, či poručiťka F. O., rodená O., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, bola vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila, a to spísanie závetu dňa 01.10.2002 a uložil znaleckej organizácii (znalcovi poverenému vypracovaním znaleckého posudku) povinnosť dostaviť sa na súd v deň určený na pojednávanie súdu za účelom jeho výsluchu. Súd vykonal dokazovanie výsluchom znalca F. Q. L., zamestnanca Centra duševného zdravia s.r.o., ktorý bol zodpovedný za vyhotovenie znaleckého posudku vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 9C/30/2009.

Súd doplnil dokazovanie oboznámením sa s listinami predloženými v spise.

Žalobcovia sa svojim žalobným návrhom domáhali určenia, že závet spísaný dňa 01.10.2012 vlastnou rukou poručiťky F. O., rod. O., zomrelej dňa XX.XX.XXXX, je neplatný.

Podľa § 80 písm. c) OSP, návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Aby súd mohol určovacímu návrhu vyhovieť musí byť na tomto určení daný naliehavý právny záujem, musí byť preukázaná aktívna legitímácia žalobcov a musí byť preukázané, že právny úkon poručiťky F. O. - závet spísaný dňa 01.10.2012 je neplatným právny úkonom.

Súd v prvom rade skúmal či je splnená podmienka prípustnosti určovacej žaloby, ktorou je naliehavý právny záujem na strane žalobcov. Pôvodní žalobcovia, ako osoby ktoré o sebe tvrdili že sú dedičmi, boli v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 22D/976/2008 odkázaní podľa ust. § 175k ods. 2 OSP na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu spísaného dňa 01.10.2002 poručiťkou F. O. v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia. Tým je daný naliehavý právny záujem na podanie určovacej žaloby, nakoľko pokiaľ by pôvodní žalobcovia predmetnú žalobu nepodali v určenej lehote súd by pokračoval v konaní o prejednaní dedičstva bez zreteľa na nich ako dedičov.

Aktívna legitímácia žalobcov v konaní nebola sporná nakoľko žiadny z účastníkov nepopieral, že žalobkyňa v 1. rade je dcéra, žalobca v 2. rade je vnuk (syn dcéry M. P.), žalobcovia v 3., 4. a 5. rade sú pravnuci (deti vnuka - pôvodného žalobcu v 3. rade V. Antáleka, syna dcéry T. T., ktorý zomrel v priebehu konania č.l. 199) a žalovaná je vnučka (dcéra dcéry T. T.) poručiťky F. O..

Na základe skutkových zistení a ich právneho vyhodnotenia súd dospel k záveru, že žaloba je dôvodná.

Podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony.

Podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Vykonaným dokazovaním spisom tunajšieho súdu sp.zn. 22D/976/2008 (ktorý je pripojený v spise sp.zn. 9C/30/2009) mal súd preukázané, že F. O. nar. XX.XX.XXXX zomrela XX.XX.XXXX (č.l. 1 pripojeného spisu). Rovnako mal súd preukázané, že poručiiteľka spísala dňa 01.10.2002 závet (odpis na č.l. 12 pripojeného spisu), v ktorom odkázala dom s pozemkom na X. ulici XX v I. F. žalovanej za podmienky, že vyplatí 200.000,- Sk žalobkyni v 1. rade a žalobcovi v 2. rade. Uvedenú skutočnosť mal súd preukázanú aj z fotokópie závetu (č.l. 55).

Žalobkyňa v 1. rade pri výsluchu tvrdila, že asi od roku 2000 trvalo bývala s poručiiteľkou, ktorá už nechodila von, okrem záhrady, zabúdala, dobre nepočula, mala slabé oči, už nevedela variť, nevedela aký deň ani aký je rok a doktor chodil za ňou domov. Predtým býval s poručiiteľkou jej syn. Uvedené skutočnosti potvrdil vo svojej výpovedi svedok D. I., syn žalobkyne v 1. rade a svedkyňa F. I., nevesta žalobkyne v 1. rade. Rovnako svedkyňa V. X. potvrdila, že poručiiteľka bola 8 - 9 rokov pred smrťou (t.j. 1999-2000) zábudlivá, nespoznávala ľudí na ulici a potrebovala stálu starostlivosť inej osoby.

Žalovaná pri výsluchu tvrdila, že chodievala ku poručiiteľke na návštevu každé dva týždne až do doby, kým tam nebývala žalobkyňa v 1. rade. Poručiiteľka zostala imobilná potom, čo si zlomila nohu. Na rozdiel do žalobkyne v 1. rade, žalovaná tvrdila, že poručiiteľka v roku 2002 varila, obrábala záhradu, chovala zajace. Uvedené tvrdenia potvrdil vo svojej výpovedi svedok D.. D. Z., manžel žalovanej.

Súd sa zaoberal rozpornými skutočnosťami vo výpovediach účastníkov konania žalobkyne v 1. rade a žalovanej, ohľadom zdravotného stavu poručiiteľky v čase spísania závetu. Je pochopiteľné, že každý účastník vo svojej výpovedi tvrdí to, čo sám považuje za skutočné, hoci nie vždy ide o skutkovú okolnosť, ktorá je naozaj objektívne daná, keďže vnímanie skutkových okolností ľudí je vždy ovplyvnené subjektívnymi pocitmi, či záujmami.

Tvrdenia žalobkyne v 1. rade ohľadom zdravotného stavu poručiiteľky, však boli potvrdené okrem osôb, ktoré sú s ňou príbuzenským vzťahom (syn a nevesta), aj svedkyňou V. X., ktorá v žiadnom príbuzenskom ani v inom závislom vzťahu so žalobkyňou v 1. rade nie je. Na druhej strane tvrdenia žalovanej potvrdil len jej manžel, ktorý je osobou blízkou žalovanej. Súd preto považoval výpoveď žalobkyne v 1. rade a svedkov D. I., F. I. a V. X., ohľadom zdravotného stavu poručiiteľky v čase spísania závetu, za pravdivú a dôveryhodnú, a tvrdenia žalovanej a svedka D.. D. Z. za nepravdivé a nedôveryhodné.

Súd tiež vykonal dokazovanie listinou - Znalecký posudok č. 8/2010 znalca Doc. MUDr. A. K., CSc. (č.l. 118), z ktorého záverov vyplýva, že zo zdravotnej dokumentácie poručiiteľky nie je zrejme, na základe akého vyšetrenia jej bola stanovená diagnóza demencie senilis, ďalej, že poručiiteľka nebola liečená na príznaky demencie pred 01.10.2002, ani potom, až do smrti, neboli jej aplikované žiadne vazodilatanciá ani antialzheimeriká, zo samotnej diagnózy senilnej (stareckej) demencie nevyplýva automaticky záver o nespôsobilosti na právne úkony a poručiiteľka nebola nespôsobilá na právne úkony od prvého stanovenia diagnózy ateroskleróza mozgu. Súd tiež znalca F.. A. K. vypočul, ako svedka. Nakoľko MUDr. A. K. nebol v tomto konaní ustanovený ako znalec, súd pri hodnotení listinného dôkazu na č.l. 118 a tiež pri hodnotení jeho výpovede nevychádzal z jeho odborných záverov. Súd tiež poukazuje na to, že závery MUDr. K. (uvedené v znaleckom posudku na č.l. 118) v podstate konštatujú, že poručiiteľke neboli vykonané vyšetrenia, ktoré by potvrdzovali diagnózu starecká demencia a neboli jej podávané lieky na takúto diagnózu. Ďalšie znalecké dokazovanie však uvedené závery vyvrátilo.

Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp.zn. 9C/30/2009, konkrétne z článku (č.l. 56) a z DVD (prílohou obálka na č.l. 119) mal súd preukázané, že poručiiteľka oslávila v roku 2007 svoje sté narodeniny pričom na oslave sedela aj rozprávala. Uvedená skutočnosť však, podľa názoru súdu, ešte neznamená, že poručiiteľka bola schopná posúdiť dôsledky svojich úkonov teda, že bola spôsobilá na právne úkony. Fyzické schopnosti poručiiteľky, i keď obmedzené (už nechodila, len sedela a rozprávala), mohli byť u poručiiteľky prítomné aj vo vysokom veku. Dôležitá pre posúdenie spôsobilosti na právne úkony je však

skutočnosť, či poručiiteľka netrpela v čase spísania závetu takou duševnou chorobou, ktorá ju robila nespôsobilou na napadnutý právny úkon.

Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp.zn. 9C/30/2009, z neho z výsluchu znalca MUDr. Strhana, ďalej zo znaleckého posudku č. 4/2010 (č.l. 115) a zo znaleckého posudku č. 51/2014 (č.l. 297) mal súd preukázané, že obaja znalci MUDr. Strhan aj znalecká organizácia Centrum duševného zdravia, s.r.o., zhodne prijali odborný záver, že poručiiteľka nebola dňa 01.10.2002 spôsobilá na právne úkony.

Vykonaným dokazovaním oboznámením sa s obsahom znaleckého posudku znalca MUDr. Strhana č. 4/2010 (č.l. 209 a č.l. 77 pripojeného spisu 9C/30/2009) mal súd preukázané, že znalec MUDr. Strhan prijal odborný záver, že poručiiteľka nebola vzhľadom na svoj zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila a to listiny o vydedení dňa 01.10.2002, a tiež, že v čase spísania tejto listiny trpela duševnou poruchou, ktorá ju vylučovala zo spôsobilosti na právne úkony, a to vaskulárnou demenciou.

Vykonaným dokazovaním oboznámením sa s obsahom znaleckého posudku č. 51/2014 znaleckej organizácie Centrum duševného zdravia, s.r.o., (č.l. 253 a č.l. 297 pripojeného spisu 9C/30/2009) mal súd preukázané, že znalecká organizácia prijala odborný záver, že u poručiiteľky sa v čase spísania závetu a listiny o vydedení dňa 01.10.2002 jednalo o demenciu cievného pôvodu, prinajmenšom stredne ťažkého stupňa. Zároveň sa znalecká organizácia v rámci posudzovania znaleckých posudkov MUDr. Q. a MUDr. K., stotožnila so závermi znalca MUDr. Strhana a vyslovila záver, že jeho závery uvedené v znaleckom posudku č. 4/2010 sú správne a dospela k záverom totožným, z ktorých vyplýva, že poručiiteľka v čase spísania príslušných listín trpela závažnou duševnou chorobou - demenciou prevažne cievného pôvodu, najmenej stredne ťažkého stupňa, a že poručiiteľka v čase spísania príslušných listín nebola schopná vzhľadom na svoj zdravotný stav posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila - listiny o vydedení spísanej dňa 01.10.2002.

Nakoľko posúdenie, či poručiiteľka F. O., rodená O., nar. XX.XX.XXXX, zomr. 10.04.2008, bola vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila, a to spísanie závetu dňa 01.10.2002, súd považoval za odbornú otázku, na posúdenie tejto odbornej otázky ustanovil oboch vyššie uvedených znalcov, ktorí vyhotovovali znalecké posudky v konaní 9C/30/2009.

Najprv súd ustanovil MUDr. X. Q., znalca z odboru Zdravotníctvo, odvetvie Psychiatria, ktorý vyhotovoval vyššie citovaný znalecký posudok č. 4/2010 konaní 9C/30/2009, a vykonal dokazovanie jeho výsluchom.

Vykonaným dokazovaním výsluchom znalca MUDr. X. Q., mal súd preukázané, že ochorenie, ktorým trpela poručiiteľka jej znemožňovalo vykonávať akýkoľvek právny úkon. Nemohlo sa dôjsť k situácii, že by sa jej stav zmenil tak, aby bola schopná vykonávať v uvedený deň druhý právny úkon. I v prípade, že by bol vypracovaný znalecký posudok v tomto konaní, jeho závery by boli zhodné so závermi posudku, ktorý vypracoval v konaní 9C/30/2009. Znalec potvrdil, že ateroskleróza automaticky nespôsobuje nespôsobilosť na právne úkony. U posudzovaného pacienta je potrebné vykonať klinické vyšetrenie, pre posúdenie ako sa pacient správa a chová. U poručiiteľky bola diagnostikovaná demencia všeobecným lekárom, ktorý vychádzal z klinického vyšetrenia, čo vyplýva i zo zdravotnej dokumentácie pacientky. I v prípade, že by nebola u poručiiteľky diagnostikovaná ateroskleróza, všeobecný lekár by i tak diagnostikoval demenciu, ktorá musela byť viditeľná bez ohľadu na aterosklerózu.

Následne súd ustanovil Centrum duševného zdravia, s.r.o., znaleckú organizáciu z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, ktorá vyhotovovala kontrolný znalecký posudok č. 51/2014 konaní C/30/2009, a vykonal dokazovanie výsluchom znalca MUDr. Q. L., znalca zodpovedného za vyhotovenie znaleckého posudku.

Vykonaným dokazovaním výsluchom znalca MUDr. Q. Drobu mal súd preukázané, že závery znaleckého posudku č. 51/2014 vypracovaného v konaní 9C/30/2009, týkajúce sa listiny o vydedení spísanej poručiiteľkou dňa 01.10.2002 platia aj pre závet, spísaný v tento istý deň. Rovnako mal súd preukázané, že vyšetrenia, ktoré požadoval MUDr. K. nebol v tom období dôvod robiť, uvedené vyšetrenia by osobu vo veku viac ako 90 rokov enormne zaťažili a pokiaľ sa nejedná o život ohrozujúci stav, takéto vyšetrenia sa obvykle nerobia. Takto mal súd tiež preukázané, že MUDr. A. bol kompetentný

stanoviť poručiťke aj psychiatrickú diagnózu, pretože ju poznal 20 rokov a absolvoval rigoróznú skúšku z odboru psychiatria. U poručiťky išlo o demenciu cievnu, o čom svedčí aj jej dynamika, v roku 2006 už u poručiťky išlo o ťažkú aterosklerotickú demenciu. Akákoľvek medikácia môže byť pre pacienta riziková, osobitne u pacientky, ktorá mala menej ako 40 kg hmotnosti a vek, ktorý sám o sebe predstavoval riziko. Cievne ochorenie poručiťky bolo liečené len symbolicky (ENERBOL je liek zlepšujúci okysličenie mozgu), antialzheimeriká sú pri tejto diagnóze kontraindikované. Nespôsobilosť na právne úkony bola spôsobená demenciou, pričom podľa záznamov praktického lekára, spôsobilosť na právne úkony poručiťky od roku 1997 treba spochybníť.

Na základe takto vykonaného dokazovania súd, vychádzajúc z odborných záverov dvoch ustanovených znalcov, dospel k záveru, že poručiťka F. O. v čase spísania závetu dňa 01.10.2002 trpela závažnou duševnou chorobou - demenciou prevažne cievneho pôvodu, najmenej stredne ťažkého stupňa, a preto v čase spísania predmetnej listiny nebola schopná vzhľadom na svoj zdravotný stav posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila - závetu.

Na základe vyššie uvedeného súd žalobe vyhovel a určil, že závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiťky F. O. rodenej O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný.

S obranou žalovanej uvedenej v ústnych a písomných vyjadreniach, ako i v odvolaní, ktorej podstatou bolo, že poručiťka bola plne spôsobilá na právne úkony, teda aj na spísanie závetu, lebo z vykonaného dokazovania nevyplýva exaktný záver, že trpela pri spisovaní uvedenej listiny duševnou poruchou, sa súd nestotožnil. Uvedené tvrdenia boli vyvrátené odbornými závermi znalcov, ktorých súd v konaní ustanovil a vypočul ich. Skutočnosti týkajúce sa absencie odborných lekárskeho vyšetrení u poručiťky boli dostatočne objasnené znalcami, ktorí obaja potvrdili, že diagnózu stareckej demencie môže určiť aj všeobecný lekár a u pacientov v takom veku, ako bola poručiťka sú špeciálne odborné vyšetrenia nevhodné, lebo ich príliš zaťažujú a pritom nemajú podstatný význam, nakoľko ide o stav nezvratný. Pokiaľ sa poručiťke neordinovali lieky, bolo to preto, že poručiťka netrpela žiadnymi bludnými predstavami ani agresivitou voči okoliu a antialzheimeriká sú pri diagnóze cievna demencia kontraindikované.

Súd tiež poukazuje na konfrontáciu svedka MUDr. K. a znalca MUDr. Q. v konaní 9C/30/2009 (č.l. 258), z ktorej vyplýva, že obaja uvedení uznali, že obsah listiny o vydedení tak, ako bola napísaná, poručiťka sama určite napísať nevedela, niekto jej musel povedať, ako to má napísať, niekto jej to musel pripraviť. Nakoľko listina o vydedení a závet boli spísané v rovnaký deň, je vysoko pravdepodobné, že obe listiny niekto pripravil a poručiťke nadiktoval.

Definíciu právneho úkonu obsahuje ustanovenie § 34 Občianskeho zákonníka. Z nej vyplýva, že právny úkon je prejav vôle, s ktorou zákon spája vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Ide teda o určitú právnu skutočnosť s určitými právnymi následkami. Osobitným druhom právnych úkonov sú jednostranné právne úkony, ako je závet a listina o vydedení. Aj pre tieto právne úkony platí, že musia spĺňať náležitosti požadované Občianskym zákonníkom pre právny úkon, a to náležitosť osoby, vôle a jej prejavu, predmetu právneho úkonu a formy. Ak úkon trpí vadou vôle (nebol urobený slobodne a vážne, prípadne nebol urobený vôbec) je absolútne neplatný.

Pokiaľ v konaní bola preukázaná pochybnosť o tom, že poručiťka mala vôľu spísať listinu o vydedení a závet, a naopak z vykonaného dokazovania vyplýva, že prejav vôle, ktorý mal smerovať k spísaniu listiny o vydedení a závetu poručiťke niekto pripravil, potom je platnosť uvedených právnych úkonov spochybnená nielen z hľadiska spôsobilosti poručiťky ich urobiť z dôvodu duševnej poruchy, ale aj z nedostatku vôle poručiťky spísať listinu o vydedení a závet, a to podľa § 37 a 39 Občianskeho zákonníka.

O trovách konania pred súdom prvého stupňa ako i o trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP z dôvodu, že žalobcovia mali v konaní plný úspech, a preto im súd priznal celú náhradu trov konania, ktoré pozostávali z trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v sume 1.380,68 eura

- za 5 spoločných úkonov právnej služby po 80,25 eura v uplatnenej výške, hoci správne mali byť vypočítané zo základu podľa § 11 ods. 1 vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2009) a zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2010) vo výške 53,49 eura zníženej podľa § 13 ods. 3 vyhlášky o 20% za zastupovanie 3 osôb (príprava a prevzatie, žaloba 03.02.2009, účasť na pojednávaní 21.05.2009, účasť na výsluchu 13.10.2009, účasť na pojednávaní 27.10.2009),

- za 1 spoločný úkon právnej služby po 83,25 eura v uplatnenej výške, hoci správne mal byť vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2010) vo výške 55,49 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 20% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 18.03.2010),

- za 2 spoločné úkony právnej služby po 85,50 eura vypočítané zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 57,- eur zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 26.05.2011, vyjadrenie k odvolaniu 02.08.2011),

- za 1 úkon právnej služby po 88,03 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 58,69 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 08.03.2012),

- za 1 spoločný úkon právnej služby po 90,11 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 60,07 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 21.05.2013),

- za 1 spoločný úkon právnej služby po 154,67 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 61,85 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 5 osôb (účasť na pojednávaní 16.10.2014),

- za 1 spoločný úkon právnej služby po 161,35 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 64,53 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 5 osôb (účasť na pojednávaní 17.02.2015),

- režijný paušál podľa § 16 ods. 3 vyhlášky v sume 88,65 eura (5 x 6,95, 1 x 7,21, 2 x 7,41, 1 x 7,63, 1 x 7,81, 1 x 8,04, 1 x 8,39), DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky v sume 142,37 eura za úkony po 02.08.2010 (2 x 85,50 + 88,03 + 90,11 + 154,67 + 161,35 + 2 x 7,41 + 7,63 + 7,81 + 8,04 + 8,39 x 20%) a z iných trov konania v sume 99,50 eura (súdny poplatok za návrh).

Podľa § 149 ods. 1 OSP súd zaviazal žalovanú, aby trovy konania zaplatila právnenmu zástupcovi žalobcov v 1. až v 5. rade.

Súd nepriznal žalobcom náhradu DPH za úkony vykonané pred 02.08.2010, keď mal osvedčením o registrácii preukázané, že právny zástupca žalobcov sa stal platiteľom DPH až 02.08.2010. Súd tiež nepriznal žalobcom náhradu za úkon - účasť na pojednávaní dňa 16.04.2013 a k nemu prislúchajúci režijný paušál a DPH, nakoľko uvedené pojednávanie bolo zrušené.

O trovách štátu súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 OSP, podľa ktorého štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Trovami štátu v tomto konaní sú trovy znaleckého dokazovania (znalečné), ktoré štát platil v sume 40,48 eura. Súd zaviazal žalovanú na úhradu týchto trov v plnej výške, nakoľko žalovaná bol v konaní neúspešná a súd u nej nezistil predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, ako i s prihliadnutím na ich výšku.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia na Okresný súd Nitra.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu ho napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. (§205 ods.1 OSP)

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie . (§205 ods. 3 OSP)

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená dobrovoľne je možné podať návrh na exekúciu.